

Suvestinė redakcija nuo 2024-02-15

Isakymas paskelbtas: TAR 2019-09-23, i. k. 2019-14979

Nauja redakcija nuo 2024-02-15:

Nr. [B1-214](#), 2024-02-14, paskelbta TAR 2024-02-14, i. k. 2024-02770

**VALSTYBINĖS MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBOS
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL KIAULIŲ GEROVĖS REIKALAVIMŲ PATVIRTINIMO**

2019 m. rugsėjo 20 d. Nr. B1-687

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 3 straipsnio 9 dalies 2 punktu ir įgyvendindamas 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos direktyvą 2008/120/EB, nustatančią būtiniausius kiaulių apsaugos standartus, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/625:

1. T v i r t i n u Kiaulių gerovės reikalavimus (pridedama).

2. P a v e d u:

2.1. Kiaulių gerovės reikalavimų laikymosi priežiūrą Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Priežiūros departamento apygardų priežiūros skyriams;

2.2. Kiaulių gerovės reikalavimų 46 punkte nustatytų funkcijų vykdymą Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Maisto ir veterinarijos politikos departamento Gyvūnų gerovės skyriui;

2.3. Kiaulių gerovės reikalavimų 40, 41 punktuose nustatytų funkcijų vykdymą Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Paslaugų departamentui.

Direktorius pavaduotojas,
pavaduojantis direktorių

Vidmantas Paulauskas

PATVIRTINTA

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos
direktoriaus 2019 m. rugsėjo 20 d.
įsakymu Nr. B1-687

KIAULIŲ GEROVĖS REIKALAVIMAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kiaulių gerovės reikalavimai (toliau – Reikalavimai) nustato minimalius kiaulių, laikomų veisti ir penėti, gerovės reikalavimus.

2. Vartojamos sąvokos:

2.1. **Auginama kiaulė** – daugiau nei 10 savaičių amžiaus kiaulė, laikoma veisti ar skersti.

2.2. **Kiaulaitė** – subrendusi kiaulių patelė iki pirmo paršiavimosi.

2.3. **Kiaulė** – įvairaus amžiaus kiaulinių šeimos gyvūnas, laikomas veisti ar penėti.

2.4. **Kuilys** – subrendęs kiaulių patinas, laikomas veisti.

2.5. **Nujunkytas paršelis** – nuo nujunkymo iki 10 savaičių amžiaus kiaulė.

2.6. **Paršavedė** – kiaulių patelė nuo pirmojo apsiparšiavimo.

2.7. **Paršelis** – kiaulė nuo gimimo iki nujunkymo.

2.8. **Paršinga paršavedė** – apvaisinta kiaulių patelė nuo paršelių nujunkymo iki perinatalinio periodo.

2.9. **Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba** (toliau – VMVT) – Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija, atsakinga už ūkinių gyvūnų gerovės kontrolę.

2.10. **Žindama paršavedė** – kiaulių patelė nuo perinatalinio periodo iki paršelių nujunkymo.

2.11. Kitos Reikalavimuose vartojamos sąvokos atitinka sąvokas, vartojamas Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatyme, Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimuose, patvirtintuose Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2019 m. rugsėjo 20 d. įsakymu Nr. B1- 690 „Dėl Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų patvirtinimo“ (toliau – Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimai).

3. Kiaulių laikytojai turi užtikrinti, kad kiaulių priežiūrą vykdančys fiziniai asmenys (toliau – prižiūrintieji asmenys) būtų susipažinę su Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimais ir šiais Reikalavimais bei apmokyti kiaulių gerovės klausimais Reikalavimų III skyriuje nustatyta tvarka (reikalavimas prižiūrintiesiems asmenims būti apmokytiems Reikalavimų III skyriuje nustatyta tvarka taikomas tik po šio įsakymo įsigaliojimo darbą naujai pradėjusiems prižiūrintiesiems asmenims).

II SKYRIUS MINIMALŪS KIAULIŲ GEROVĖS REIKALAVIMAI

4. Kiaulių laikymo patalpoje nuolatinis triukšmas neturi viršyti 85 dBA. Joje turi būti vengiama nuolatinio arba staigaus triukšmo.

5. Kiaulės turi būti laikomos ne mažiau kaip 8 valandas per parą apšviestoje patalpoje, kur apšvietimas būtų ne mažesnis kaip 40 liuksų.

6. Kiaulių laikymo patalpa turi būti įrengta taip, kad kiaulės galėtų:

6.1. laisvai patekti vienu metu ir sugulti gulėjimui skirtoje vietoje, kuri turi būti patogi, šilta, sausa ir švari;

6.2. nevaržomai atsigulti ir atsikelti,

6.3. matyti kitas kiaules; savaitę prieš paršiavimąsi ir paršiavimosi laikotarpiu paršavedės ir kiaulaitės gali būti laikomos atskiroje patalpoje, kur jų nemato kitos kiaulės.

7. Kiaulių laikymo patalpos grindys turi būti lygios, bet neslidžios, įrengtos ir prižiūrimos taip, kad kiaulės nesusižeistų ir nekenktų. Grindys turi būti pritaikytos tam tikro dydžio ir svorio kiaulėms ir, jeigu nereikiamos, sudaryti tvirtą, lygų ir kietą paviršių.

8. Laikant nujunkytus paršelius ir auginamas kiaules, išskyrus sukergtas kiaulaiteis ir paršavedes, grupėmis kiekvienam paršeliui ar auginamai kiaulei turi būti skiriama laisvo grindų (be pertvarų) ploto ne mažiau kaip:

- 8.1. $0,15 \text{ m}^2$ – iki 10 kg svorio paršeliams;
- 8.2. $0,20 \text{ m}^2$ – nuo 10 iki 20 kg svorio paršeliams;
- 8.3. $0,30 \text{ m}^2$ – nuo 20 iki 30 kg svorio kiaulėms;
- 8.4. $0,40 \text{ m}^2$ – nuo 30 iki 50 kg svorio kiaulėms;
- 8.5. $0,55 \text{ m}^2$ – nuo 50 iki 85 kg svorio kiaulėms;
- 8.6. $0,65 \text{ m}^2$ – nuo 85 iki 110 kg svorio kiaulėms;
- 8.7. $1,00 \text{ m}^2$ – daugiau kaip 110 kg svorio kiaulėms.

9. Laikant sukergtas kiaulaiteis ir paršavedes grupėmis, kiekvienai sukergtai kiaulaitei turi tekti ne mažiau kaip $1,64 \text{ m}^2$ laisvo (be pertvarų) grindų ploto, o paršavedei – ne mažiau kaip $2,25 \text{ m}^2$ laisvo (be pertvarų) grindų ploto. Kai sukergtos kiaulaitės arba paršavedės laikomos grupėje, kurioje yra mažiau kaip 6 sukergtos kiaulaitės ar paršavedės, laisvas (be pertvarų) grindų plotas kiekvienai kiaulei turi būti 10 % padidinamas. Kai sukergtos kiaulaitės arba paršavedės laikomos grupėje, kurioje yra daugiau kaip 40 sukergtų kiaulaičių ar paršavedžių, laisvas (be pertvarų) grindų plotas gali būti sumažinamas 10 %.

10. Sukergtai kiaulaitei turi būti skirta ne mažiau kaip $0,95 \text{ m}^2$, o sukergtai paršavedei – ne mažiau kaip $1,3 \text{ m}^2$ vientiso, kietu paviršiumi grindų ploto, kurio ne daugiau kaip 15 % turi būti skirta kanalizacijos angoms.

11. Kuilio gardas turi būti įrengtas taip, kad jis galėtų apsisukti, girdėti, užuosti ir matyti kitas kiaules. Vienam kuiliui turi būti skiriamas ne mažesnis kaip 6 m^2 laisvas grindų plotas. Jeigu kuilio gardas naudojamas natūraliam kiaučių kergimui, jo plotas turi būti ne mažesnis kaip 10 m^2 ir jame neturi būti kitų įrenginių.

12. Kai kiaulės laikomos ant betoninių grindų:

12.1. kanalizacijos grotelių angų maksimalus plotis turi būti: 11 mm – paršeliams, 14 mm – nujunkytiems paršeliams, 18 mm – auginamoms kiaulėms, 20 mm – sukergtoms kiaulaitėms ir paršavedėms;

12.2. kanalizacijos grotelių strypų minimalus plotis turi būti: 50 mm – paršeliams ir nujunkytiems paršeliams, 80 mm – auginamoms kiaulėms bei sukergtoms kiaulaitėms ir paršavedėms.

13. Paršavedės ir kiaulaitės turi būti laikomos grupėje praėjus 4 savaitėms nuo sukergimo ar apvaisinimo ir likus 1 savaitei iki numatyto paršiavimosi.

14. Gardo, kuriame laikoma Reikalavimų 13 punkte nustatyta paršavedžių ir (ar) kiaulaičių grupė, šoninės sienos ilgis turi būti didesnis kaip 2,8 m. Jeigu tokiam garde laikoma mažiau kaip 6 paršavedės ir (ar) kiaulaitės, šoninių sienų ilgis turi būti didesnis kaip 2,4 m. Šio Reikalavimų punkto nuostatos netaikomos kiaučių laikymo vietoms, kuriose laikoma mažiau kaip 10 paršavedžių.

15. Kai kiaučių laikymo vietoje laikoma mažiau kaip 10 paršavedžių, Reikalavimų 13 punkte nustatytu laikotarpiu paršavedės gali būti laikomos po vieną garde, jeigu individualiame garde yra pakankamai vietos, kad jos galėtų laisvai apsisukti.

16. Kiaulaitės ir paršavedės negali būti rišamos.

17. Paršingoms paršavedėms ir kiaulaitėms, jei reikia, turi būti skirtos priemonės vidaus ir išorės parazitams naikinti. Paršingos paršavedės ir kiaulaitės, laikomos paršiavimuisi skirtuose garduose, turi būti švariai nuplautos.

18. Vieną savaitę prieš numatytą paršiavimosi laiką paršingų paršavedžių ir kiaulaičių gardai turi būti gerai pakreikti, išskyrus atvejus, kai tai neįmanoma techniškai atlikti dėl naudojamos srutų surinkimo sistemos.

19. Paršiavimuisi skirtame garde turi būti pakankamai vietos paršingai paršavedei ar kiaulaitei apsiparšiuoti, net ir padedant žmogui.

20. Paršiavimuisi skirtuose garduose, kuriuose paršavedės laikomos palaidos, turi būti priemonių (skersinių), apsaugančių paršelius nuo paršavedės nugulimo.

21. Paršeliams garde turi būti pakankamai vietos, kad jie galėtų vienu metu atsigulti. Grindys turi būti lygios arba padengtos kilimėliu, arba pakreiktos šiaudais arba kita tinkama medžiaga.

22. Paršeliai, kurie laikomi paršiavimosi garde, privalo turėti pakankamai vietos, kad galėtų žįsti.

23. Negalima nujunkyti nuo paršavedės jaunesnių kaip 28 dienų amžiaus paršelių, išskyrus tuos atvejus, kai jie turi būti nujunkomi dėl paršavedžių ar paršelių gerovės arba sveikatos. Paršeliai gali būti nujunkyti 7 dienomis anksčiau, jeigu jie suleidžiami į paršeliams laikyti skirtas patalpas, kurios yra gerai išvalytos ir išdezinfekuotos prieš atvežant paršelius ir atskirtos nuo paršavedžių laikymo patalpų, kad paršeliai neužsikrėtų užkrečiamosiomis ligomis.

24. Kiaulės turi turėti nuolatinę priejimą prie pakankamo kiekio medžiagų, kad galėtų jas tyrinėti ir jomis užsiimti. Šiomis medžiagomis gali būti šiaudai, šienas, medis, pjuvenos, grybų kompostas, durpės arba jų mišinys, kurie nekenkia kiaulių sveikatai. Paršavedžių ir kiaulaičių garde nuolatos turi būti šiame punkte nustatytų medžiagų.

25. Kiaulės turi būti šeriamos bent vieną kartą per parą. Jeigu šeriama grupė kiaulių ir jos gauna ribotą pašarų kiekį arba kiaulės šeriamos individualiai automatine šėrykla, visos kiaulės turi gauti pašarą vienu metu.

26. Vyresnės kaip 2 savaitių kiaulės turi nuolat gauti pakankamą kiekį šviežio vandens.

27. Laikomos grupėmis paršavedės ir kiaulaitės turi būti šeriamos taip, kad kiekviena gautų pakankamai pašaro, net jeigu dėl jo kovoja.

28. Alkio ir noro kramtyti patenkinimui visos paršingos paršavedės ir kiaulaitės turi gauti pakankamą kiekį stambių arba daug ląstelių ir energijos turinčių pašarų.

29. Kiaulės, kurios turi būti laikomos grupėmis, tačiau yra agresyvios arba buvo puolamos kitų agresyvių kiaulių, arba yra sergančios ar sužeistos, gali būti laikinai laikomos individualiuose garduose, jeigu individualiame garde yra pakankamai vietos, kad kiaulė galėtų laisvai apsisukti, ir jeigu tai nedraudžia daryti veterinarijos gydytojas.

30. Laikant paršavedes ir kiaulaites grupėmis, turi būti imtasi priemonių, siekiant sumažinti jų agresyvumą.

31. Laikant grupėmis nujunkytus paršelius ir auginamas kiaules, turi būti imtasi priemonių, užkertančių kelią jų kovoms, kurios peržengia natūralios elgsenos ribas.

32. Reikia vengti vienos grupės kiaulių sumaišymo su kitos grupės kiaulėmis. Jeigu viena kitos nepažįstančios kiaulės turi būti laikomos kartu, kiaulių grupė turi būti sudaroma iš kaip galima jaunesnių paršelių. Geriausiai, kad kiaulių grupės būtų sudaromos iš nujunkytų paršelių, praėjus vienai savaitei nuo nujunkymo. Kai kartu laikomos skirtingų grupių kiaulės, turi būti sudaryta galimybė joms pabėgti arba pasislėpti nuo jas puolančių kiaulių.

33. Jeigu kiaulės smarkiai kovoja, turi būti nustatytos kiaulių agresyvumo priežastys ir imtasi tinkamų priemonių agresyvumui sumažinti. Agresyvių kiaulių puolamos arba agresyvios kiaulės turi būti laikomos atskirtos nuo kitų kiaulių.

34. Formuojant kiaulių grupes ir siekiant sumažinti kiaulių kovas, raminaujanti veterinariniai vaistai kiaulėms turi būti naudojami tik išimtiniais atvejais paskyrus veterinarijos gydytojų.

35. Bet kokios procedūros, išskyrus kiaulių gydymą, tyrimą ligos diagnozei nustatyti, kiaulių ženklinimą Ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklinimo ir

apskaitos tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. birželio 16 d. įsakymu Nr. 3D-234 „Dėl Ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklavimo ir apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka, kurių metu sužeidžiama arba pašalinama jautri kiaulės kūno dalis arba pažeidžiamas kaulų vientisumas, yra draudžiamos, išskyrus:

35.1. vienodą iltinių dantų sutrumpinimą, juos nutrinant arba nukerpant jaunesniems kaip 7 dienų amžiaus paršeliams, kad liktų lygus jų paviršius;

35.2. kuilių ilčių sutrumpinimą, jeigu būtina apsaugoti kitus gyvūnus ar žmones nuo sužeidimo;

35.3. dalies uodegos pašalinimą;

35.4. kuilių kastraciją atliekant operaciją;

35.5. žiedo įvėrimą į knyslę, kai kiaulės laikomos palaidos lauke.

36. Uodega ir iltiniai dantys kiaulėms neturi būti kerpami ar trumpinami reguliariai, o tik nustačius, kad yra aiškių paršavedžių spenių, kitų kiaulių ausų ir uodegos pažeidimo požymių. Atsižvelgus į kiaulių laikymo sąlygas ir kiaulių tankį turi būti imtasi kitų priemonių, siekiant apsaugoti kiaules nuo uodegos kandžiojimo ir kitų ydų. Jeigu yra kiaulių elgsenos sutrikimų, būtina keisti netinkamas kiaulių laikymo sąlygas, kurios sudaro prielaidas šioms ydoms kilti.

37. Reikalavimų 35.1–35.5 papunkčiuose nustatytos procedūros atliekamos, vadovaujantis Gyvūnų gerovės reikalavimais atliekant kai kurias veterinarines procedūras, patvirtintais Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2007 m. sausio 12 d. įsakymu Nr. B1-50 „Dėl Gyvūnų gerovės reikalavimų atliekant kai kurias veterinarines procedūras patvirtinimo“.

III SKYRIUS PRIŽIŪRINČIŲ ASMENŲ MOKYMAS

38. Kiaulių laikytojai turi užtikrinti, kad prižiūrintieji asmenys būtų išklause kiaulių laikymo ir priežiūros mokymus (toliau – mokymai), apimančius šias temas: Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų ir Reikalavimų nuostatų įgyvendinimas, kiaulių fiziologija, šėrimo ir girdymo specifika, kiaulių elgsenys, streso sukėlimo priežastys, praktiniai kiaulių atidžios priežiūros aspektai, biologinio saugumo priemonės.

39. Asmenys, organizuojantys ir vykdantys mokymus (toliau – mokymų organizatoriai), privalo parengti Kiaulių laikymo ir priežiūros mokymų programą (toliau – Programa), į kurią įeiti Reikalavimų 38 punkte nurodytos temos. Programoje taip pat turi būti nurodyta kiekvienai temai numatoma mokymų trukmė (valandomis), duomenys apie lektorius (vardas, pavardė, kvalifikacija). Minimali mokymų trukmė turi būti ne trumpesnė kaip 4 akademinės valandos. Mokymų organizatoriai prieš mokymus parengtą Programą turi pateikti VMVT vertinti. Kartu su Programa mokymų organizatoriai turi VMVT pateikti informaciją apie save (pavadinimas / vardas ir pavardė, adresas, telefonas, faksas, elektroninis paštas (jeigu turi) ir už mokymus atsakingus asmenis (pareigos, vardas, pavardė, telefonas, faksas, elektroninis paštas (jeigu turi)).

40. VMVT, gavusi Reikalavimų 39 punkte nurodytą Programą ir informaciją, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas įvertina Programą ir raštu informuoja mokymų organizatorių apie Programos tinkamumą arba nurodo nustatytus Programos trūkumus.

41. Informacija apie mokymų organizatorius skelbiama VMVT interneto svetainėje. Informacija apie organizuojamus mokymus skelbiama mokymų organizatorių interneto svetainėse.

42. Mokymų organizatoriai Reikalavimų 38 punkte nustatytus mokymus išklausiems asmenims išduoda pažymėjimą, kuriame turi būti nurodyta:

42.1. mokymų organizatoriaus pavadinimas / vardas, pavardė;

42.2. mokymus išklausičio asmens vardas, pavardė;

42.3. Programos pavadinimas;

42.4. mokymų data, vieta ir trukmė;

42.5. pažymėjimo registracijos numeris ir išdavimo data;

42.6. pažymėjimą pasirašiusio asmens vardas, pavardė.

43. VMVT paprašius, mokymų organizatoriai ne vėliau kaip per 5 darbo dienas privalo pateikti informaciją apie asmenis, kuriems buvo išduotas Reikalavimų 42 punkte nurodytas pažymėjimas. VMVT paprašius, mokymų organizatoriai taip pat turi pateikti informaciją apie organizuojamus mokymus ir sudaryti VMVT sąlygas įvertinti, kaip vyksta mokymai.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

44. Kiaulių laikytojas turi užtikrinti Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų ir šių Reikalavimų nuostatų laikymąsi.

45. VMVT, vadovaudamasi 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/625 dėl oficialios kontrolės ir kitos oficialios veiklos, kuri vykdoma siekiant užtikrinti maisto ir pašarų srities teisės aktų bei gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų sveikatos ir augalų apsaugos produktų taisyklių taikymą, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 999/2001, (EB) Nr. 396/2005, (EB) Nr. 1069/2009, (EB) Nr. 1107/2009, (ES) Nr. 1151/2012, (ES) Nr. 652/2014, (ES) 2016/429 ir (ES) 2016/2031, Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1/2005 ir (EB) Nr. 1099/2009 bei Tarybos direktyvos 98/58/EB, 1999/74/EB, 2007/43/EB, 2008/119/EB ir 2008/120/EB, ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 854/2004 ir (EB) Nr. 882/2004, Tarybos direktyvos 89/608/EEB, 89/662/EEB, 90/425/EEB, 91/496/EEB, 96/23/EB, 96/93/EB ir 97/78/EB bei Tarybos sprendimas 92/438/EEB (Oficialios kontrolės reglamentas), su visais pakeitimais, jį įgyvendinamaisiais teisės aktais, Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2015 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. B1-59 „Dėl Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklių patvirtinimo“, ir kitais gyvūnų gerovę ir valstybinę veterinarinę kontrolę reglamentuojančiais teisės aktais, kontroliuoja Reikalavimų įgyvendinimą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [B1-214](#), 2024-02-14, paskelbta TAR 2024-02-14, i. k. 2024-02770

46. Ne vėliau kaip iki kiekvienų metų rugpjūčio 31 dienos VMVT turi parengti ir pateikti metinę (praėjusių metų) kiaulių laikymo vietų patikrinimų dėl atitikties Reikalavimams ataskaitą (toliau – ataskaita) Europos Komisijai. Prie ataskaitos turi būti pridėdama kiaulių laikymo vietų patikrinimų metu nustatytų pažeidimų analizė ir nacionalinis veiksmų planas, kuriuo siekiama užtikrinti, kad kiaulių laikymo vietose nustatyti pažeidimai nepasikartotų.

Punkto pakeitimai:

Nr. [B1-214](#), 2024-02-14, paskelbta TAR 2024-02-14, i. k. 2024-02770

47. Kiaulių laikytojams ar savininkams už Reikalavimų pažeidimus taikoma teisės aktuose nustatyta atsakomybė.

Pakeitimai:

1.

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, Įsakymas

Nr. [B1-214](#), 2024-02-14, paskelbta TAR 2024-02-14, i. k. 2024-02770

Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2019 m. rugsėjo 20 d. įsakymo Nr. B1-687 „Dėl Kiaulių gerovės reikalavimų patvirtinimo“ pakeitimo